

szej florze. Ze względu na korzystne warunki wilgotnościowe wykazuje ona silne tendencje wkraczania w zbiorowiska naturalnie bardzo różnych typów. W planach zabiegów gospodarczych należy uwzględnić usunięcie tego gatunku z otoczenia mającego tu powstać rezerwatu.

Edward Baraniak, Mirosław Jurczyszyn, Sławomir Janyszek

PIŚMIENNICTWO

Brzeg A., Wojterska M. 1996. *Przegląd systematyczny zbiorowisk roślinnych Wielkopolski wraz z oceną stopnia ich zagrożenia*. Badania Fizjogr. nad Pol. Zach. 45: 7–40.

Kucharski L. 1998. *Interesujące zespoły roślinne występujące na torfowiskach Polski Środkowej*. Acta Univ. Lodziensis, Folia Bot. 12: 95–108.

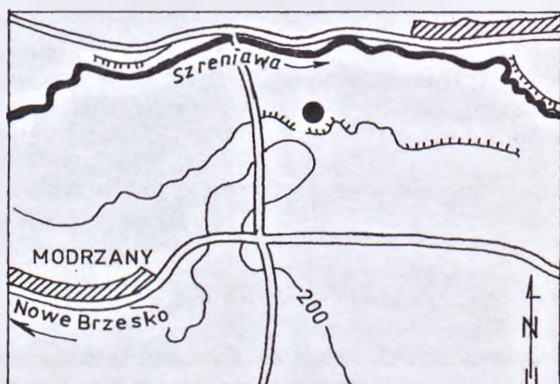
Kucharski L., Kurzac M. 1998. *Nowe stanowiska rzadkich i interesujących gatunków roślin na obszarze Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki i terenach przyległych*. Acta Univ. Lodziensis, Folia Bot. 12: 109–113.

OCHRONA ROŚLIN

Godna ochrony roślinność doliny Szreniawy na Płaskowyżu Proszowickim

W odległości 10 km na północny wschód od Nowego Brzeska, w miejscowości Modrzany, w trakcie badań florystycznych natrafiono na interesującą roślinność (ryc. 1). Na orograficznie prawym brzegu Szreniawy rozciąga się szeroki (około półkilometrowy) pas łąk, który dochodzi do stromej (45°), na 15 m wysokiej, lessowej skarpy porośniętej przez mury kserotermiczne. W górnej części skarpa przechodzi w płaską wierzchowinę zajętą przez pola uprawne.

W krajobrazie doliny przestrzennie największą rolę odgrywają łąki wilgotne ze związku *Callion*. Bardzo rzadko spotyka się też łąki ze związku *Molinion* oraz szuwały turzycowe ze związku *Magnocaricion*. Łąki przecinają liczne rowy osuszające, co spowodowało, że ustępuje wiele gatunków roślin związanych z bardziej mokrymi siedliskami. Łąki

Stanowisko pełnika europejskiego w Modrzanych. – Locality of *Trollius europaeus* in Modrzany

te są koszone dwukrotnie w ciągu sezonu. Tylko niewielka część płątów u podnóża skarpy nie jest użytkowana, w związku z czym podlega sukcesji ku szuwarom trzcinowym. Szczególnie interesujący jest niewielki płąt przesuszonej łąki z pełnikiem europejskim *Trollius europaeus* (w 1998 r. znaleziono 15 kęp tej rośliny). Jest to gatunek całkowicie chroniony, dotychczas nie podawany w Płaskowyżu Proszowickiego (Zając A., Zając M. red. 1998). Towarzyszy mu krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis*. Pełnik europejski rośnie również w przylegającym do skarpy pasie szuwarów z trzciną pospolitą *Phragmites australis*. W sąsiedztwie znajduje się także przesuszony płąt zbiorowiska z bobrkiem trójlistnym *Menyanthes trifoliata*, natomiast zagłębienie w obrębie turzycowisk okresowo wypełnione wodą zarasta włosienicznik wodny *Batrachium aquatile*. W szuwarach turzycowych, w poszczególnych ich płątach panuje kilka gatunków wysokich turzyc; zwłaszcza częste są płąty z turzycą dwustronną *Carex disticha*. Wilgotne łąki z ostrożeńcem łąkowym reprezentujące *Cirsietum rivularis* są niezwykle barwnym zbiorowiskiem, szczególnie w okresie kwitnienia różowego rdestu wężownika *Polygonum bistorta*, purpurowego ostrożeńca siwego *Cirsium canum* czy kremowego żywokostu czeskiego *Symphytum bohemicum* (Mirek i in. 1995). Osobliwością opisywanych łąk jest także kwitnąca późnym latem koniczyna odstająca *Trifolium patens* o złocistożółtych kwiatach. Wraz z dwoma poprzednimi gatunkami, których rozmieszczenie w Polsce jeszcze nie jest dokładnie poznane, ten ostatni to takson rozpowszechniony na Płaskowyżu Proszowickim, lecz u nas ma ograniczony zasięg (Loster 1972).

Na wznoszącej się ponad łąkami skarpie wykształciły się murawy kserotermiczne z klasy *Festuco-Brometea* reprezentujące zespół *Thalictro-*

-*Salvietum pratensis*. W murawach tych rzadki jest podlegający ochronie całkowitej wczesnowiosenny zawilec wielkokwiatowy *Anemone sylvestris*. Z innych gatunków chronionych spotyka się tu rosnącego u podnóża skarpy śniedka baldaszkowatego *Ornithogallum umbellatum* oraz niepozornego, o zielonawych kwiatach storczyka – listery jajowatej *Listera ovata*. W murawie rośnie także pierwiosnka lekarska *Primula veris* – gatunek częściowo chroniony. Z innych roślin murawowych występują tu m.in.: szalwia łąkowa *Salvia pratensis*, goździk kartuzek *Dianthus carthusianorum*, wiązówka bulwkowa *Filipendula vulgaris* oraz rzadki w Polsce perz szczeciński *Agropyron intermedium* subsp. *trichophorum* (T o w p a s z i n., w druku). Miejscami dominuje w murawach kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*.

Opisane stanowisko roślin łąkowych i murawowych zasługuje w pełni na ochronę jako użytek ekologiczny. Największym zagrożeniem jest tu sukcesja. Wydaje się, że najważniejszym czynnikiem, który może jej zapobiec jest w przypadku łąki koszenie, a murawy (ze względu na znaczną stromość terenu wypas nie jest możliwy) kontrolowane wypalanie.

Małgorzata K o t a ń s k a, Krystyna T o w p a s z

PIŚMIENNICTWO

Loster S. 1972. *Materiały do Atlasu rozmieszczenia roślin naczyniowych w Karpatach polskich*. 6. *Trifolium patens* Schreb. *Fragm. Flor. et Geobot.* 18 (2): 165–171.

Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H., Zajac A., Zajac M. 1995. *Vascular plants of Poland a checklist*. *Pol. Bot. Stud., Guidebook* ser. 15, Inst. Bot. im. W. Szafera, PAN, Kraków.

Towpasz K., Kotańska M., Mitka J. 1999. *Elymus hispidus* (Poaceae) in xerothermic grasslands on Proszowice Plateau (Małopolska Upland, S Poland). *Fragm. Flor. et Geobot.*, suppl., w druku.

Zajac A., Zajac M. (red.) 1998. *Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w woj. krakowskim. Gatunki prawnie chronione, ginące, narażone i rzadkie*. Nakł. Prac. Chorologii Komput. Inst. Bot. UJ, Kraków.

Zagrożone stanowisko astra solnego *Aster tripolium* na wyspie Karsibór

Aster solny *Aster tripolium* to gatunek zagrożony wyginięciem w skali Polski i Pomorza Zachodniego (V) (Zukowski, Jackowiak red. 1995). Piotrowska (1966) pierwsza podała ten gatunek z okolic Karsiboru nad Mułnikiem i Młyńską Tonią jako licznie występujący. Również